

चित्वन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय

पृष्ठभूमि

दुर्लभ वन्यजन्तु, वनस्पति, प्राकृतिक तथा सांस्कृतिक सम्पदाहरूको संरक्षण, संवर्द्धन तथा व्यवस्थापनको लागि वि.सं.२०३० सालमा स्थापना गरिएको चित्वन राष्ट्रिय निकुञ्ज नेपालको पहिलो निकुञ्ज हो । ५३२ वर्ग.कि.मि.क्षेत्रफल रहेको यो निकुञ्ज ७४.०४% चित्वन, १५.४५% पर्सा, ६.५७% मकवानपुर र ३.५४% नवलपरासी जरी ४ जिल्लामा फैलिएको छ । यस निकुञ्जलाई सन् १९८८ मा यूनेस्कोले विश्व सम्पदा सुचीमा समावेश गरेको छ भने मध्यवर्ती क्षेत्रमा पनि बीसहजार र वरिपरिका ताल सन् २००३ मा अन्तर्राष्ट्रिय महत्वको सिमसारमा समावेश भएको छ ।

निकुञ्जको वरिपरि रहेका ३४ वटा गा.वि.स. तथा २ वटा नगरपालिकाहरूको आशिक तथा पूरै वडाहरू समावेश गरी ७५० वर्ग कि.मि.क्षेत्रफललाई मध्यवर्ती क्षेत्रको रूपमा घोषणा गरिएको छ । मध्यवर्ती क्षेत्रमा सञ्चालन गरिने संरक्षण, सामुदायिक विकास, संरक्षण शिक्षा, आयआर्जन र मानव वन्यजन्तु द्वन्द्व न्यूनीकरण लगायतका कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नका लागि निकुञ्जले आमदानी गरेको राजशक्ति ३०-५० प्रतिशत सम्म रकम खर्च गर्ने प्रावधान रहेको छ ।

१. संरक्षण नियमिति

- ◆ कार्यालय र अन्तर्गत रहेका सेक्टर, प्रवेशद्वार र पोष्टहरू तथा नेपाली सेनाको नन्दाबक्स गण, कसरा र रणदल गुलम, अमलटारी अन्तर्गतका गुलम र पोष्ट तथा क्याम्पिङ अ प र ' श न ह रु बा ट (निजामति कर्मचारीमात्र रहेको १५ वटा, नेपाली सेनामात्र रहेको १८ वटा र संयुक्त १८ वटा तथा क्याम्पिङ ३ वटा) नियमित रूपमा दिवा तथा रात्री गस्ती भै रहेको छ ।
- ◆ क्व्यजन्तुको चोरी शिकारीलाई नियन्त्रण एवं निरुत्साहित गर्न नेपाली सेना र निकुञ्ज कर्मचारीहरूबाट हाती समेत परिचालन गरी संयुक्त रूपमा निकुञ्जको विभिन्न क्षेत्रमा क्याम्पिङ तथा स्ट्रिपिङ अपरेशनहरू सञ्चालन गरिए आएको छ ।
- ◆ चोरी शिकारको दृष्टिकोणबाट सवेदनशिल मानिने हिउदको समयमा नेपाली सेनाको विशेष सुरक्षा फौज युद्ध भैरव गण, अजयदल गुलम र निकुञ्ज/आरक्षमा तैनाथ गण/गल्मका १०० जना वाट १५ ताता गम्भीको आवेश

यज्ञमित्र

- ❖ क्व्यजन्तुको उद्धार
- ❖ पाटे बाघ नियन्त्रण
- ❖ घडियाल गोही नदीमा छाडिएको
- ❖ विशेष सुरक्षा
- ❖ सिमसार दिवस २०१४ सम्पन्न
- ❖ हातीहरूलाई Chain free गराउने कार्यको शुरुवात
- ❖ बैठक/ निकुञ्ज भ्रमण
- ❖ मुद्दा/पर्यटक/राजश्व/वेर्जुको विवरण
- ❖ क्व्यजन्तुको मृत्यु/मानवीय क्षतीको विवरण
- ❖ कार्यक्रमको प्रगति विवरणहरू
- ❖ म.क्षे.व्य.स.को बजेट र कार्यक्रम
- ❖ राहत वितरण/ BCF को अवस्था
- ❖ संरक्षण शिक्षा सम्बन्धी कार्यक्रम
- ❖ तालिम/गोष्ठी/विविध

- हन्ट टोली अजयदल गुल्मको नेतृत्वमा परिचालन गरिएको छ ।
- ◆ बन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा अवैध गतिविधिको दृष्टिकोणले संवेदनशील मानिएका क्षेत्रहरूमा पूर्वाधार विना नै नेपाली सेना परिचालन गरी क्याम्पिङ्ग र गस्ती कार्य प्रभावकारी बनाइएको छ ।
 - ◆ माघ महिनाको अन्तिम हप्ता देखि फाल्गुन महिनाको पहिलो हप्ता सम्म १२३ स्थानमा नेपाली सेनाको अपरेशन टोली परिचालन गरिएको छ ।
 - ◆ बन्यजन्तुको चोरी शिकार तथा त्यसको अंगको अवैध व्यापारलाई नियन्त्रण गर्न परिचालन गरिएको सुराकी संयन्त्र र सञ्जाललाई प्रभावकारी बनाई सुराकीले दिएको सचनाको आधारमा गैंडा मारी खाग विक्री व्यवसाय गर्ने लगायतका अवैध क्रियाकलाप गर्ने (बन्यजन्तु, काठ चोरी निकासी, माछा मार्ने आदी) व्यक्तिहरूलाई पक्राउ गरी कानुनी कारबाही गर्ने कार्य भै रहेको छ ।
 - ◆ मध्यवर्ती क्षेत्रमा रहेका मध्यवर्ती सामुदायिक बनका हेरालु र बन्यजन्तु संरक्षणमा परिचालन भएका समुदायमा आधारित चोरी शिकार नियन्त्रण युवा जागरण अभियानका युवाहरूलाई संरक्षण कार्यमा सक्रिय बनाइएको छ । समय समयमा निकुञ्जको कर्मचारी, मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समूह र युवा जागरण अभियानका पदाधिकारीहरूलाई अवलोकन भ्रमण, गोष्ठी, छलफल जस्ता कार्यमा संलग्न गराई जन्मेतना अभिवृद्धिको कार्य गरिएको छ ।
 - ◆ यस चौमासिक अवधिमा चोरी शिकारीहरूबाट गैंडा, बाघ लगायतका दुर्लभ बन्यजन्तुको चोरी शिकार शुन्य रहेको छ ।

४. पाटेबाघ नियन्त्रण :

- क. चितवन जिल्लाको अयोध्यापुरी गा.वि.स. को विभिन्न स्थानमा नियन्त्रण घरपालुवा जनावरहरूलाई क्षति पुर्याउदै आएको पाटे बाघलाई मिति २०७०।८।१५ गते नियन्त्रणमा लिई Satellite radio collar

माडीको गणेशकुञ्जमा नियन्त्रणमा लिईएको बाघ ।

गरी यस निकुञ्जको नयाँ और मचान क्षेत्रमा छाडी नियमित अनुगमन भै रहेकोमा उत्तर बाघ १५ दिन पछि पुनः पहिले समातेको स्थान गणेशकुञ्ज क्षेत्रमा नै गई गाई भैसी मार्न थाले पछि पुनः सोही क्षेत्रबाट मिति २०७०।८।१७ गते नियन्त्रणमा लिई राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा बन्यजन्तु संरक्षण विभागको मिति २०७०।८।१५ को निर्णय अनुसार बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा लगि छोडिएको छ ।

- ख. चितवन जिल्लाको बघौडा र गर्दी गा.वि.स. क्षेत्रमा ५ वटा गाई भैसी मारेको तथा २ वटा लाई घाइते पारेको पाटे बाघलाई बघौडा गा.वि.स.वडा नं. ४ शिलपुर क्षेत्र बाट मिति २०७०।८।१६ गते नियन्त्रणमा लिई कसरा स्थित घडियाल प्रजन्न केन्द्र परिसरमा रहेको काठको खोरमा राखिएको छ ।

५. घडियाल गोहीको उद्धार : यस निकुञ्जको खोरीया मुहान क्षेत्रमा मुखमा जाल बेरिएर आहारा समेत खान नपाई कमजोर अवस्थामा रहेको एक घडियाल गोहीलाई समातेर मुखमा बेरिएको जाल काटी पुनः नदीमा छोडिएको थियो ।

६. घडियाल गोही नदीमा छोडिएको: घडियाल संरक्षण प्रजनन् केन्द्रमा पालनपोषण गरी हुकाईएका वि.स. २०६२, २०६३ र २०६४ सालमा जन्मेका घडियाल गोहीहरूलाई विभिन्न समयमा देशका विभिन्न नदीहरूमा छोडिएको छ । छोडिएको गोहीलाई पहिचान गर्न सजिलो होस भन्ने उद्देश्यले प्रत्येक गोहीको पछाडीको भागमा हुने Scute लाई काटेर नम्चरिङ्ग गरिएको छ । छोडिएका गोहीहरूको विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

क्र. स.	मिति	छोडिएको स्थान	संख्या			कैफियत
			भाले	पोथी	जम्मा	
१	२०७०।८।२३	रापित नदीको कसरा क्षेत्र	६	१४	२०	
२	२०७०।८।१६	रापित नदीको कसरा क्षेत्र	२	८	१०	
३	२०७०।९।१७	रापित नदीको सौराहा क्षेत्र	१	८	९०	
४	२०७०।९।१५	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको बबई नदी	१	२	३	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा पठाएको
५	२०७०।९।२०	रापित नदीको ढुमरिया क्षेत्र	१	१५	२०	
६	२०७०।९।२१	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको बबई नदी	२	१८	२०	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा पठाएको
५	२०७०।९।२०	रापित नदी	१	१५	२०	
६	२०७०।९।३०	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको बबई नदी	१	६	७	बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जमा पठाएको
जम्मा			१५	५५	११०	

२. बन्यजन्तु व्यवस्थापन

क. बाघ : यस निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र स्थित मेघौलीको सदावहार मध्यवर्ती सामुदायिक बनबाट मानिस खान पल्केको भाले बाघलाई मिति २०६८।९।१३ गते समातेर कसरा स्थित काठको इन्वलोजरमा राखी दैनिक रांगाको मासु खुवाएर पालनपोषण गरी व्यवस्थापन गरिएको छ । त्यसै गरी बघौडा र गर्दी गा.वि.स.को विभिन्न स्थानमा निस्केर घरपालुवा जनावरहरूलाई क्षति पुर्याउदै आएको पाटे बाघलाई मिति २०७०।८।१६ गते सोही स्थानमा इन्वलोजरमा राखी पालनपोषण हुँदै आएको छ ।

ख. गैंडा: निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र मा पर्ने बर्दाहा म.सा.व. मेघौली संग जोडिएको निजि जग्गामा करिव ५ महिना जतिको भाले बच्चा गैंडा बाघले आक्रमण गरी घाइते भएको अवस्थामा भिति २०७०।९।१४ गते विहान फेला परेको । उत्तर बच्चाको दाहिने खट्टाको धुँडामा चोट लागेर हड्डी देखिएको र खुट्टा सुल्निएर हिङ्गन नसक्ने भएको । गाँऊमा रहेकोले उत्तर बच्चा गैंडालाई उद्धार गरी यस कार्यालयका वरिष्ठ पशु चिकित्सकको प्रत्यक्ष निगरानीमा राष्ट्रिय प्रकृति संरक्षण कोष-जैविक विविधता संरक्षण केन्द्र, सौराहामा राखी औषधि उपचार र पालन पोषण गरिएको छ ।

३. बन्यजन्तु उद्धार : विभिन्न ठाउँहरूबाट गैंडा १, लगुना २, चितल ४, अजिंगर ११, रतुवा २, र कछुवा १ वटाको उद्धार गरी निकुञ्ज, मध्यवर्ती सामुदायिक बन, मध्यवर्ती बन क्षेत्रमा छोडिएको छ ।

७. गर्स्ति बाटो निर्माणः यस निकुञ्जको नदीमा बढी रहेको मानवीय चाप कम महसुस गरी नारायणी र राप्ती नदीको किनारबाट निर्माण गरिएको करिव १०५ कि.मी. भल्दा बढि र नदी किनारबाट चुरेतर्फ उत्तर दक्षिण करिव ३५ कि.मी. गर्स्ति मार्गको उद्घाटन राष्ट्रिय निकुञ्ज तथा बन्यजन्तु संरक्षण विभागका पूर्व महानिर्देशक तथा यस निकुञ्जका प्रथम प्रमुख संरक्षण अधिकृत स्व.डा. तीर्थमान मास्केका धर्मपत्नी श्रीमती लक्ष्मीवदन मास्के र पूर्व प्रमुख संरक्षण अधिकृत श्री रामप्रित यादवबाट सम्पन्न भयो ।

८. हवाई गस्ति : सम्भावित चोरी शिकारबाट हवाई गस्ति पनि गरिदै आएको छ ।

९. विशेष सुरक्षा : चोरी शिकारको लागि बढि संवेदनशिल मानिएको समय माघदेखि आषाढ महिना सम्मको लागि विगत वर्षहरूमा जस्तै यस वर्ष नेपाली सेनाको विशेष सुरक्षा फौजको स्पमा युद्ध भैरवगण र अजयदलबाट आएका १०० जना यस निकुञ्ज र पर्सा बन्यजन्तु आरक्षमा परिचालन भएका छन् । चोरी शिकार नियन्त्रणका लागि पैदल, गाडी, साइकल, डुंगा लगायतबाट गस्ति गरिएको छ । त्यसै गरी विशेष Sweeping and camping operation चलाइएको थियो । पोष्टको संख्या ५२ बाट बढाएर स-साना समूहमा विभाजन गरी १२३ स्थानमा राखेर सुरक्षाको प्रबन्ध मिलाइएको छ भने विशेष सुरक्षा फौजको अपरेशन हन्टको ११ वटा टोलीले चोरी शिकारीको कारणबाट अति सम्वेदनशिल मानिएका क्षेत्रहरूमा दिन र रात दुवै समयमा गस्ति गरिएको र यसको एक टोलीलाई जिल्ला वन कार्यालय, चितवन अन्तर्गतको सेती देवी सामुदायिक वन क्षेत्रमा राखिएको छ ।

१०. सिमसार दिवस : विश्व सिमसार दिवस २ फेब्रुवरी २०१४ निकुञ्ज र यसको मध्यवर्ती क्षेत्रमा देहाय बमोजिमको कार्य गरी मनाईयो

- (क) माननीय वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रीज्यबाट सौराहा नजिक राप्ती नदीमा १० वटा घडियाल गोही छाडिएको ।
- (ख) नदी गस्ति- सौराहा, कसरा, गांजापुर, गिद्धेनी र अमलटारीबाट नदी गस्ति गरिएको ।
- (ग) विसहजारी ताल- सरोकारवालाहरू निकुञ्ज, नेपाली सेना, मध्यवर्ती क्षेत्रका स्थानीय समूह/समिति, वासिन्दा, राष्ट्रिय ताल संरक्षण समितिको सहभागितामा निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा पर्ने रामसार साइटमा परेको विसहजारीतालको सरसफाई, अन्तरक्रिया र मगर गोही छाडिएको ।

११. निकुञ्जका हातीहरूलाई Chain free गराउने कार्यको शुरुवात :

यस राष्ट्रिय निकुञ्जको कसरा, बाधमारा र सुखिभार हातीसारहरूमा coral fence निर्माण कार्य गरी Chain free system को विकास गरिएको छ । यसबाट हातीलाई फलामे साझालाले बाँधेर राख्नु पर्ने अवस्थालाई हटाई खुल्ला छाडिएको छ । Chain free को अर्थ नै pain free भन्ने रहेकोले अबका दिनमा हातीको स्वास्थ्य अवस्थामा सुधार आउन सक्ने अपेक्षा राखिएको छ ।

चितवन रा.वि.को कसरा स्थित हातीसारमा निर्मित कोराल फेन्स

१२. मानव बन्यजन्तु द्वन्द्व न्युनीकरण :

क) Solar Fence :

मानव बन्यजन्तु द्वन्द्व न्युनीकरणका लागि माडीको गर्दी गा.वि.स.वडा नं. १ को अमिलियामा १ कि.मी. आधुनिक खालको Solar fencing (Coral Fence) को कार्य

सम्पन्न भएको छ । १ कि.मी. को कुल लागत ११ लाख वरावर रहेको छ ।

ख) मचान निर्माण : मानव बन्यजन्तु द्वन्द्व न्युनीकरणका लागि माडीको गर्दी गा.वि.स.वडा नं. १ अमिलियामा एउटा काठको मचान निर्माण गरिएको छ ।

उत्तर कार्यक्रमको रकम Public Private Partnership कार्यक्रमबाट प्राप्त भएको छ । त्यसै गरी माडीको अयोध्यापुरी गा.वि.स.मा २ वटा मचान निर्माण भएका छन् । उत्तर मचान निर्माणको लागि आवश्यक पर्ने काठ निकुञ्जले उपलब्ध गराएको हो ।

१३. उपभोक्ता समुह पुर्नगढ़न : माडीको अयोध्यापुरी-८ मा निर्मित मचान यस निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समूह/समितिको स्थाद समाप्त भएकोले पुनः अर्को समिति पुर्नगढ़नका लागि उपभोक्ता समुह पुर्नगढ़न गर्ने कार्य भै रहेको छ ।

१४. शून्य चोरी शिकार अवधि :

- (क) नेपालमा २०६५ साल फाल्गुण ५ गते देखि २०७० फाल्गुण ४ गते सम्मको ३६५ दिन चोरी शिकारबाट गैंडाको मृत्यु भएको छैन । ३६५ दिनलाई नेपालले गैंडा संरक्षणमा शून्य चोरी शिकार अवधिको रूपमा मनाएको छ । यसै उपलक्ष्यमा यस निकुञ्ज, मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समिति र निकुञ्ज सुरक्षार्थ तैनाथ नेपाली सेनालको गण/गुल्मे वन तथा भू-संरक्षण मन्त्रालय र WWF International बाट सम्मान तथा कदर पत्र समेत प्राप्त गरेको छ ।
- (ख) नेपालले विश्व बन्यजन्तु दिवस मार्च ३, २०१४ (मिति २०७१।११।१५) गतेका दिन "गैंडाको शून्य चोरी शिकार: ३६५ दिन" मनाइएको छ ।

१५. सशस्त्र सिमा सुरक्षा बलको तैनाथी :

- (क) यस निकुञ्ज अन्तर्गतको ठोरी गा.वि.स.मा पर्ने मध्यवर्ती क्षेत्र उपभोक्ता समितिको भवनमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय पर्सा अन्तर्गत शसस्त्र प्रहरी बलको अस्थायी सीमा सुरक्षा वेस क्याम्प स्थापना भएको छ ।
- (ख) यस निकुञ्जको मध्यवर्ती क्षेत्रमा पर्ने अयोध्यापुरी गा.वि.स. को बाँदर भुला स्थित प्राथमिक विद्यालयमा जिल्ला प्रशासन कार्यालय चितवनले सशस्त्र प्रहरी बलको सीमा सुरक्षा कार्यालयबाट सीमा सुरक्षा बल तैनाथ गरेको छ ।

१६. वन्यजन्तुबाट भएको क्षती तथा राहत विवरणः

मध्यवर्ती क्षेत्रको विभिन्न उपभोक्ता समिति अन्वर्गत भएको मानवीय क्षति तथा अब्द क्षतिको विवरण र बन्यजलबाट भएको क्षतिको राहत सहयोग निर्देशिका

२०६५ बमोजिम प्राप्त गरेको राहत विवरण देहाय बमोजिम रहेको छ ।

४७	नेत्र प्रसाद तिमिलसना	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६३१	हातीचाट धान चाली क्षति	१५०००००	१००००००
४८	इण्ड व. आचार्य	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६३२	हातीचाट धान चाली क्षति	१००००००	५०००००
४९	टिकराम अधिकारी	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६३२	हातीचाट धान चाली क्षति	१००००००	१००००००
५०	बाबराम तिमिलसना	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६३२	हातीचाट धान चाली क्षति	१००००००	१००००००
५१	रिखिराम तिमिलसना	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६३२	हातीचाट धान चाली क्षति	१२०००००	१२०००००
५२	फिल बहादुर खड्गी	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६३२	हातीचाट धान चाली क्षति	१००००००	५०००००
५३	चन्द्रकला तिमिलसना	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६३२	हातीचाट धान चाली क्षति	१००००००	१००००००
५४	गांधिन्द्र प्र. तिमिलसना	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६३२	हातीचाट धान चाली क्षति	१००००००	१००००००
५५	रामचन्द्र तिमिलसना	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६३१	हातीचाट धान चाली क्षति	१००००००	१००००००
५६	दिया काफले	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६३१	हातीचाट धान चाली क्षति	१००००००	५०००००
५७	दिपक के.सी.	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६३१	हातीचाट धान चाली क्षति	१००००००	१००००००
५८	पूर्ण कला तिमिलसना	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६३१	हातीचाट धान चाली क्षति	१००००००	१००००००
५९	लक्ष्मी जैरसी	अयोध्यापुरी ४	अयोध्यापुरी ४	२०७०१०६३१	हातीचाट धान चाली क्षति	१००००००	१००००००
६०	टिकमती मण्डी	अयोध्यापुरी ४	अयोध्यापुरी ४	२०७०१०६३१	हातीचाट धान चाली क्षति	१००००००	१००००००
६१	फरसी मार	अयोध्यापुरी ४	अयोध्यापुरी ४	२०७०१०६३१	हातीचाट धान चाली क्षति	१०५००००	१००००००
६२	सन व. पन मार	अयोध्यापुरी ४	अयोध्यापुरी ४	२०७०१०६३१	हातीचाट धान चाली क्षति	११००००	१०००००
६३	बालाचन्द्र शेष्ठु	अयोध्यापुरी ४	अयोध्यापुरी ४	२०७०१०६३१	हातीचाट धान चाली क्षति	११००००	५०००००
६४	प्रेम बहादुर पुत मार	अयोध्यापुरी ४	अयोध्यापुरी ४	२०७०१०६३१	हातीचाट धान चाली क्षति	११५०००	१००००००
६५	शंकर पन	अयोध्यापुरी ४	अयोध्यापुरी ४	२०७०१०६३१	हातीचाट धान चाली क्षति	११५०००	१००००००
६६	कल व. मार	अयोध्यापुरी ४	अयोध्यापुरी ४	२०७०१०६३१	हातीचाट धान चाली क्षति	११५०००	१००००००
६७	टिका व. मार	अयोध्यापुरी ४	अयोध्यापुरी ४	२०७०१०६३१	हातीचाट धान चाली क्षति	१२००००	१००००००
६८	नेमरज पन	अयोध्यापुरी ४	अयोध्यापुरी ४	२०७०१०६३१	हातीचाट धान चाली क्षति	१२००००	१००००००
६९	पूर्ण बहादुर थापा	अयोध्यापुरी ६	अयोध्यापुरी ६	२०७०१०६३०	गैंडाचाट धान चाली क्षति	१२००००	१००००००
७०	प्रम्फा शेष्ठु	अयोध्यापुरी ४	अयोध्यापुरी ४	२०७०१०६३१	हातीचाट धान चाली क्षति	१२००००	१००००००
७१	मोतिलाल बराल	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६३१	हातीचाट धरारोठ क्षति	१२००००	१००००००
७२	सुकरम बराल	अयोध्यापुरी २	अयोध्यापुरी २	२०७०१०६३१	वाश्चले गोइ २ मारको	१२००००	१००००००
७३	मिन बहादुर पराजनी	अयोध्यापुरी २	अयोध्यापुरी २	२०७०१०६३१	वाश्चले गोइ मारको	१२००००	१००००००
७४	खम्माया भुजल	अयोध्यापुरी २	अयोध्यापुरी २	२०७०१०६३१	वाश्चले भेसीको पाडी मारको	१२००००	१००००००
७५	चन्द्र व. भुजल	अयोध्यापुरी २	अयोध्यापुरी २	२०७०१०६३१	वाश्चले भेसी मारको	१२००००	१००००००
७६	राज सिखडा	र.न.पा.७	मापकैन	२०७०१०६३१	वदलको आकमणवाट घाइते	१२५०८०	१२५०८०
७७	वर्दी गर्ता	र.न.पा.७	मापकैन	२०७०१०६३१	वदलको आकमणवाट घाइते	१२५०१०	१२५०१०
७८	हर्क बहादुर बोटे	जगतपर १	केराणा	२०७०१०६३२	चितवाले बाख्चा खाएको	१२५५०	१२५५०
७९	महेश बोटे	जगतपर १	केराणा	२०७०१०६३२	रोडा बाट गम्भिर घाइते	१२७११११	१२७११११
८०	जिललाल संवेदी	मंदोली	मंदोली	२०७०१०६३१	रोडा बाट गम्भिर घाइते	१२८५६६२०	५०००००
८१	जितन्द्र बोटे	गर्दी ४	पाचपाउङ	२०७०१०६३१	भाल बाट गम्भिर घाइते	१२९००००	५०००००
८२	सिता सापकोटा	गर्दी ५	पाचपाउङ	२०७०१०६३१	भालको आकमणवाट मानव	१२९४८४०	५०००००
८३	चिरञ्जिवी बिक.	गर्दी २	पाचपाउङ	२०७०१०६३१	भालको आकमणवाट मानव	१३०३१०	३०३१०
८४	घनश्याम अधिकारी	गर्दी ३	पाचपाउङ	२०७०१०६३१	भालको आकमणवाट मानव	१४०२३०	१२१०००
८५	जवानारायण लामिछाते	गर्दी १	पाचपाउङ	२०७०१०६३१	भालको आकमणवाट मानव	१४०२४४०	२८९२४४०
८६	प्रश्णपति आचार्य	गर्दी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६३१	हातीले धान खाएको	१५००००	८०००००
८७	करण कमारी आचार्य	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६३१	हातीले धान खाएको	१५००००	५०००००
८८	मिन बहादुर थापा	अयोध्यापुरी २	अयोध्यापुरी २	२०७०१०६३१	हातीले धरारोठ भक्ताएको	१५००००	१००००००
८९	चन्द्रकली तिमिलसना	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६२९	हातीले धान खाएको	१५००००	५०००००
९०	विलोचन तिमिलसना	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६२९	हातीले धान खाएको	१५००००	१००००००
९१	हरिलाल अधिकारी	अयोध्यापुरी १	अयोध्यापुरी १	२०७०१०६२९	वायाले गाउ खाएको	१५००००	१००००००
९२	वलराम मोतान	कालिकाटर	लोथर	२०७०१०६२९	हातीको आकमणवाट	१५००००	५००००००
९३	जम्मा			२०७०१०६२९	१५००००००	५०००००००	१०७४३०९०

१७. बैठक

प्रत्येक महिनाको ३ गते यस कार्यालयको कर्मचारी बैठक नियमित भएको छ ।

१८. मुद्दाको विवरण

गत आ.व.को ८४ वटा र यस अवधिमा दर्ता भएका २७ वटा गरी जम्मा १११ वटा मुद्दा मध्ये यस अवधिमा १६ वटा फैसला भई ४४ वटा मुद्दा फैसला हुन बाँकी रहेको छ । यस अवधिमा विभिन्न मुद्दामा १८६ जना पक्राऊ गरिएकोमा ३ जना पुर्णक्षको लागि थुनामा राख्न भरतपुर कारागार पठाइएको छ भने २३ जना धरौट राखी तारेखमा र १६० जनालाई जरिवाना गरी छाडिएको छ ।

क्र.सं.	विवरण	गत आ.व.को जिम्मेवारी सरी आएको	यस अवधिमा दर्ता	जम्मा मुद्दा थान	यस अवधिमा फैसला	बाँकी मुद्दा
१.	गैडाको खाग बिक्री	३१	८	३१	४	३५
२.	बाघ	१	०	१	०	१
३.	अन्य बन्यजन्तु	९	५	१४	२	१२
४.	बन पैदावार	३७	१३	५०	९	४१
५.	बन अतिक्रमण	२	०	२	१	१
६.	विना अनुमति प्रवेश	४	१	५	०	५
	जम्मा	८४	२७	१११	१६	१५

१९. पर्यटक विवरण

क्र.सं.	पर्यटक विवरण	चौमासिक अवधिको जम्मा	
		०६४८ मसिर-फाल्गुण	०७० मसिर-फाल्गुण
१	विदेशी	३४२०४	३७७३९
२	सार्क	३६१२	४३३१
३	नेपाली	१३८४९	१५०९०
	जम्मा	५१६६५	५७०८०
नोट	गत आ.व.को यस अवधिमा भन्दा यस आ.व.मा ५४१५ जनाले बढी		

२०. बन्यजन्तुको मृत्यु

क्र.सं.	बन्यजन्तु	विवरण
१	भाले चित्तल	मिति २०७०।८।२३ गते बाघमारा म.सा.व.मा कुकुरले लखेटेर मारेको ।
२	भाले चित्तल	मिति २०७०।८।२९ गते बाघमारा म.सा.व.मा कुकुरले लखेटेर मारेको ।
३	पोथि चित्तल	मिति २०७०।९।२५ गते प्रगतिनगर गा.वि.स.को धौलागिरी चोक नजिक गाडीको ठक्कर बाट मरेको ।
४	पोथि गैँडा	मिति २०७०।१०।१० गते राष्ट्रिय निकुञ्जको टेम्पलटाईगर घाटमा अन्दाजी ४५ वर्षको पोथि गैँडा कालगतिले मरेको
५	भाले बंदेल	मिति २०७०।१०।२३ गते जिल्ला पर्सा ठोरी गा.वि.स. वडा नं. ५ को हनुमान नगर गाउँजुमा निस्कदा गाउँजुलेले मारेर खाएको
६	रतुवा	मिति २०७०।१०।२८ मा नवलपरासी जिल्लाको गोछडामा कुकुरले लखेटेर मारेको
७	भाले हात्ती	मिति २०७०।११।४ मा अन्दाजी ४० वर्षको भाले हात्ती गाउँजुमा प्रवेश गरी भण्डारण गरेको अन्वाली खाने तथा घर गोठ भत्काउने गरेको अवस्थामा नियन्त्रणमा लिई रेडियो कोलार गर्न लट्ठयाउने औषधि दिएकोमा अप्लायारो ठाँउमा लडन पुगी श्वासप्रश्वासमा समस्या आई मृत्यु भएको
८	पोथि गैँडा	मिति २०७०।११।१९ मा अन्दाजी ४० वर्षको पोथि गैँडा कालगतिले मरेको
९	भाले चित्तल	मिति २०७०।११।१९ मा देवनगरमा कुकुरले लखेट्दा तारबारमा ठोकिकैर भाले चित्तलको मृत्यु भएको
१०	पोथि रतुवा	मिति २०७०।११।२७ मा नवलपरासीको गुन्ध्री ढकाहा म.सा.व.मा मृत अवस्थामा फेला परेको ।

२०. राजश्व विवरण

क्र.सं.	विवरण	चौमासिक अवधिको जम्मा	
		०६४८ मसिर-फाल्गुण	०७० मसिर-फाल्गुण
१	प्रवेश शुल्क	६५५४८७२६	७०१४३८५००
२	हात्ती भाडा	७४०००	११५५०००
३	सुविधा प्राप्त बाटो	७७७६४०	९०१११००
४	जंगल ड्राइभ	७१६०००	७२६४०००
५	दण्ड जरिवाना	१९६४७१	२०५७५००
६	घाट ठेक्का	१७२५५५५	१२९९००१००
७	खरखडाइ	१८५७००	४३६८००
८	गिर्दी बालुवा	१८४४४४५	१३४६५४००
९	टेण्डर फाराम बिक्री	४८०००	४७०००
१०	बन पैदावार	०	०१००
११	विविध	४३६२९	४८५४४००
१२	डुंगा सफारी	३४९८०	०१००
१३	भ्याट	२६१५९९९६९	१०२३१४००
१४	लिलाम	५६५००००	०१००
	जम्मा	७८८१०५६८८६९	८१८६८१०९००

२१. बेरुज विवरण

क्र.सं.	विवरण	रकम रु
१	बेरुजु	४,९९,७२,३४३६६
२	फछ्योट	१,५८,२४,०००००
३	फछ्योटको लागि कारवाही भएको	३८,३४,८७८१७

२३. वन्यजन्तुबाट भएको मानवीय क्षतीको विवरण

क्र.सं.	घटना मिति	नाम थर	लिङ्ग	उमेर (वर्ष)	ठेगाना	मृत्यु/घाइतेको व्यहोरा
१	२०७०।८।७	बलराम मोक्तान	पुरुष	२०	मनहरी-२, मकवानपुर	गोठमा सुतिरहेको अवस्थामा हात्तीले गोठ भत्काए पछि भारन खोज्दा आकमणमा परी घाईते भएको
२	०७०।९।७	राम बहादुर गुरुङ	पुरुष	३१	गितानगर-१, चितवन	मध्यवर्ती क्षेत्रको बरण्डाभार वन क्षेत्रमा पर्ने म.सा.व.मा दाउरा खोज्न जांदा जंगली हात्तीको आकमणमा परी मृत्यु भएको
३	०७०।९।०।२	टिकाराम परियार	पुरुष	६४	दिव्यनगर-३, चितवन	मध्यवर्ती क्षेत्रको दिव्यनगर गा.वि.स. अन्तर्गतको मध्यवर्ती वन क्षेत्रमा मार्न जाँदा बाघको आकमणबाट मृत्यु भएको
४	०७०।९।०।२०	एक बहादुर तामाङ्ग	पुरुष	४५	गुञ्जनगर-३, चितवन	घांस काटन जांदा भालुको आकमणमा परी ३ जना मानिस घाईते भएको ।
५	०७०।९।०।२२	शेर बहादुर वि.क.	पुरुष	४३	गर्दा-१, चितवन	घरमा सुतिरहेको अवस्थामा हात्तीको आकमणबाट मृत्यु भएको
६	०७०।९।१।१९	विर बहादुर नेपाली	पुरुष	६५	सुस्ता-६, नवलपरासी	निकुञ्ज प्रवेश गरेको अवस्थामा बाघको आकमणमा परी मृत्यु
७	"	उद्धर बहादुर मगर	पुरुष	६४	" "	" "

२४. कार्यक्रमको प्रगति विवरणहरू (संक्षेपमा)

सि.नं.	कार्य विवरण	इकाई	प्रथम चौमासिक				प्रतिशत	
			कार्य लक्ष्य		प्रगति			
			बजेट	भार	बजेटा	भार		
	निकुञ्ज आयोजनातर्फ							
अ.	पुजिगांत खर्च शिर्षक अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू (३२९।१।५।४) जम्मा		१०५०	१।६५	१०५०	१।६५	१००	
आ.	चालु खर्च कार्यक्रमहरू (३२९।१।५।३) तरफको जम्मा		२७३५	३।।।८३	२७३५	२।।।२	९।।।२	
	हात्तीसारतर्फ :							
अ.	पुजिगांत खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू (३२९।०।९।४) जम्मा		३००	४।।।५९	२२५	४।।।५९	१००	
आ.	चालु खर्च अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू (३२९।०।९।३) जम्मा		४५०	७।।।३८	३७५	७।।।३८	१००	
	वन्यजन्तु संरक्षणको लागि क्षेत्रीय सहयोग प्रवेद्धन आयोजना कार्यक्रमतर्फ							
अ.	पुजिगांत खर्च शिर्षक अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू (३२९।।।२।।४) जम्मा		२४५०	२।।।५	१।।।२५	१।।।२५	१००	
आ.	चालु खर्च शिर्षक अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू (३२९।।।२।।३) जम्मा		१।।।८०	१।।।९	१।।।८०	१।।।९	१००	
	राष्ट्रियती चूरे संरक्षण कार्यक्रम (प्रथम र दोस्रो चौमासिकको प्रगती)							
अ.	पुजिगांत खर्च शिर्षक अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू		२०००	८।।।००	१।।।००	८।।।००	९०	
आ.	चालु खर्च शिर्षक अन्तर्गतका कार्यक्रमहरू							

२५ तराई भू-परिधि कार्यक्रम

चालु आ.व. ०७०।।७। को लागि विभिन्न शिर्षकमा वजेट विनियोजन भई आएको कार्यक्रमहरू मध्ये दोस्रो चौमासिक अवधिमा गर्नु पर्ने कार्यहरू सम्पन्न भएका छन् ।

२६. मध्यवर्ती क्षेत्र व्यवस्थापन समितिको वजेट र कार्यक्रम

मध्यवर्ती क्षेत्रमा चालु आ.व. ०७०।।७। को लागि रु. १० करोडको कार्यक्रम तथा बजेट प्राप्त भई सो कार्यक्रमको ल.इ. गरी सम्बन्धित उपभोक्ता समितिहरूमा प्रथम किस्ता पेशकी रकम निकासा भै काम शुरू भएको छ ।

२७ जैविक विविधता संरक्षण सुविधा कोष (BCF) को अवस्था

सहकारी संस्था : २३ वटा	शेयर सदस्य १४,३५६ (पुरुष ६३५२, महिला ८०८१)
कुल शेयर पूँजि : रु १,५१,४५,७००।००	संस्थाको कुल बचत रु ११,२८,८८,१५।००
संस्थाहरूको आन्तरिक क्रृष्ण परिचालन : रु १२,३१,५३,७८।००	BCF लगानी भएका संस्था : १३ वटा
संस्थाहरूमा लगानी रही रहेको कुल क्रृष्ण : रु ६०,०६,७२।००	बैंक मौज्दात : रु ४,७३,२५।००
समूह अन्तर्गत रहेको असुल हुनु पर्ने क्रृष्ण रु १,२७,०२।००	कुल BCF कोष रकम रु ६४,७५,५८।००

२८. तालिम/गोष्ठी/भ्रमण

क्र.सं.	कर्मचारीको नाम, थर	तालिम/गोष्ठी/भ्रमण	अवधि	स्थान	आयोजक
१	ना. सु. श्री लव जंग थापा	अध्ययन अबलोकन भ्रमण	२०७०।१।५-९	बांके/बर्दिया रा.नि.र कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र	चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज
२	गेमस्काउट श्री वामदेव तिवारी	” ”	” ”	” ”	” ”
३	गे. श्री बल बहादुर राई	” ”	” ”	” ”	” ”
४	गे. श्री शिव बहादुर सार्की	” ”	” ”	” ”	” ”
५	गे. श्री डममाया गुरुङ	” ”	” ”	” ”	” ”
६	गे. श्री प्रेमराज अधिकारी	” ”	” ”	” ”	” ”
७	गे. श्री पदमराज महतो	” ”	” ”	” ”	” ”
८	गे. श्री कृष्ण बहादुर परियार	” ”	” ”	” ”	” ”
९	गे. श्री बल बहादुर खड्का	” ”	” ”	” ”	” ”
१०	गे. श्री डिल्ली प्रसाद घिमिरे	” ”	” ”	” ”	” ”
११	गे. श्री लोकराज न्यौपाने	” ”	” ”	” ”	” ”
१२	गे. श्री सुमित्रा कुमारी महतो	” ”	” ”	” ”	” ”
१३	गे. श्री सितेश कुमार ठाकुर	” ”	” ”	” ”	” ”
१४	प्र.स.अ. श्री कमल जङ्ग कुवर	योजना तर्जुमा गोष्ठी	२०७०।१।१०-१३	काठमाडौं	रा.नि.तथा व.ज.सं. विभाग
१५	स.सं.अ. श्री विष्णु प्रसाद थपलिया	” ”	” ”	” ”	” ”
१६	रेन्जर श्री ऋषिराम ढकाल	वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण तालिम	२०७०।१।२९- २०७०।१।०४	सौराहा, चितवन	रा.नि.तथा व.ज.सं. विभाग र NTNC
१७	रेन्जर श्री लक्ष्मण कुमार महतो	” ”	” ”	” ”	” ”
१८	प्र.स.अ. श्री कमल जङ्ग कुवर	योजना तर्जुमा गोष्ठी	२०७०।१।०।७-१९ गतेसम्म ३ दिन	सौराहा	मध्यमाञ्चल क्षेत्रीय वन निर्देशनालय, हेटौडा
१९	स.सं.अ. श्री विष्णु प्रसाद थपलिया	” ”	” ”	” ”	” ”
२०	गेमस्काउट श्री कल बहादुर तामाङ	आधारभूत कानूनी सचेतना तालिम	२०७०।१।१।४-६ गतेसम्म ३ दिन	शुक्रनगर, चितवन	केन्द्रीयस्तरको वन्यजन्तु अपराध नियन्त्रण इकाई
२१	गेमस्काउट श्री राज बहादुर ढुङ्गाना	” ”	” ”	” ”	” ”
२२	गेमस्काउट श्री हरि प्रसाद पराजुली	” ”	” ”	” ”	” ”
२३	गेमस्काउट श्री चिज कुमार श्रेष्ठ	” ”	” ”	” ”	” ”
२४	गेमस्काउट श्री लप्टन थारु	” ”	” ”	” ”	” ”
२५	गेमस्काउट श्री ऋषिराम भूतेल	” ”	” ”	” ”	” ”
२६	गेमस्काउट श्री तुलाराम महतो	” ”	” ”	” ”	” ”
२७	गेमस्काउट श्रीसुरेश कुमार यादव	” ”	” ”	” ”	” ”
२८	गेमस्काउट श्री विपिन साह	” ”	” ”	” ”	” ”
२९	गेमस्काउट श्री राजेन्द्र पौडेल	” ”	” ”	” ”	” ”
३०	गेमस्काउट श्री यज्ञप्रसाद काप्ले	” ”	” ”	” ”	” ”
३१	गेमस्काउट श्री लिलित मल्ल	” ”	” ”	” ”	” ”
३२	गेमस्काउट श्री बुद्धिनाथ लामिछाने	” ”	” ”	” ”	” ”
३३	गेमस्काउट श्री राजमनि महतो	” ”	” ”	” ”	” ”
३४	गेमस्काउट श्री यमबहादुर गुरुङ	” ”	” ”	” ”	” ”

२५. विद्यालय कार्यक्रम :

चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज र यसको मध्यवर्ती क्षेत्र तथा जैविक विविधता र यसको महत्वको बारेमा विद्यालयस्तरका विद्यार्थीहरूलाई जानकारी गराई संरक्षणमा सहभागी गराउने उद्देश्यले समय समयमा विद्यालय कार्यक्रम समेत जेँ गरेको छ । यसै क्रममा पश्चिम सेक्टर अमलटारी अन्तर्गत पिठौली नि.मा.वि. पिठौली, कसरा सेक्टर अन्तर्गत धनौजी नि.मा.वि. पटिहानी र कोइलाहा नि.मा.वि. मेघौलीमा विद्यालय कार्यक्रम सम्पन्न भएको छ ।

रेन्जर श्री वीरेन्द्र रोका विद्यालय कार्यक्रममा विद्यार्थीहरूलाई प्रशिक्षण गर्दै

पठाउनेको नाम:

ठेगाना:

३०. गेमस्काउटहरूको अध्ययन भ्रमण :

मिति २०७०।५।५ देखि २०७०।५।५ सम्म ५ (पाँच) दिन यस कार्यालय अन्तर्गत विभिन्न पोष्ट/प्रवेशद्वार/ सेक्टर /हेडक्वाटरमा कार्यरत गेमस्काउटहरूको अध्ययन भ्रमण सम्पन्न भयो । उत्तर अवधिमा लुम्बिनी, बाँके राष्ट्रिय निकुञ्ज, कृष्णसार संरक्षण क्षेत्र र बर्दिया राष्ट्रिय निकुञ्जको अध्ययन भ्रमण गरिएको थियो ।

अध्ययन भ्रमणका सहभागीहरूको सामुहिक तस्वीर

थप जानकारीको लागि सम्पर्क

चितवन राष्ट्रिय निकुञ्ज कार्यालय

कसरा, चितवन ।
फोन नं. ०५६-८९९०२४

ईमेल : info@chitwannationalpark.gov.np
वेबसाइट : www.chitwannationalpark.gov.np